

Yaşama Bakışıyla Örnek Bir Bilim Adamı Cavid Erginsoy

Üstün bilim adamı kişiliği ve derin yurtseverliği yanında, çoğu bilim adamında rastlanmayan, evrensel kültüre, sanata, özellikle edebiyata olan ilgisi, toplumsal yapılara ve yaşam biçimlerine olan merakıyla, geniş ufuklu aydın bir insandı Cavid Erginsoy. Onu 1967 yılında, daha kırk üç yaşındayken yitirdiğimizde, o güne kadar yaptıkları yapmak istediklerinin ancak küçük bir bölümünü oluşturuyordu.

O akşamın da öncekilerden pek farkı yoktu onlar için. Çünkü, son yıllarda sık görüşüyor olmasalar da dostlukları yıllar öncesine uzanıyordu. Belki de bu dostluğu oluşturan, yaşamı algılayışlarındaki benzerlikti. Bilime olan inançları onları bir araya getirmekle kalmamış, idealist olduğu kadar neredeyse özdeş mütevazı bir yaşamı da farklı yerlerde sürdürmelerini sağlamıştı.

Kararlaştırılan saatte hemen herkes oradaydı. Akşam yemeğine oturulmadan belki eski günler anılıyor, belki günün gelişmeleri konuşuluyordu. Bunu bilmiyoruz. Ama bildiğimiz bir şey varsa, o da mütevazı görünüşlerine karşın, aslında pek de sıradan insanlar olmayışlarıydı bu insanların. Çünkü bunlar, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin bağım-

sızlık mücadelesinin askeri ve politik başarısının ardından, bugün bile sürmekte olan bilimsel mücadelesini kendi alanlarında, yani temel bilimlerde başarıyla sürdüren insanlardı.

Bir araya geldikleri böylesi toplantılarda, pek çok konu hakkındaki bilgi birikimleriyle söyleşilere koyulurlardı; sonu gelmez öğrenme isteklerinin ve her zaman uyanık meraklarının doğurduğu açlığı giderir, yaşama bakabilecekleri yeni pencereler açar, belleklerinden kolay kolay silinmeyen dakikaları yaşarlardı. Ama o akşamı, onlar için unutulmaz kılan ise çok daha farklı bir olaydı. Çünkü daha yirmi beş gün önce TÜBİTAK Bilim Ödülü'ne değer bulunan Hüseyin Cavid Erginsoy, ani bir kalp krizine yenik düşmüş ve yaşama gözlerini yummuştu. Kırk üç yıl gibi kısa sayılabilecek bir yaşama, Feza Gürsey'in deyişiyle üç

dört insanın yaşamını sığdırabilmişti Erginsoy. Ama yaşam birçok insana olduğu gibi ona da adil davranmamış, haksızlık etmişti. Nedenine gelince, yıllarca vatanından uzak kalan Erginsoy için, ülkesine olan büyük özlemini giderme ve ülkesi için bu kez ülkesinde bir şeyler yapabileme fırsatı doğmuştu.

1967 yılı başında, ancak birkaç ay ders verebileceği ODTÜ'ye geldiği ilk günde "İnsan burada ister istemez heyecanlanıyor. Bu geniş ufuk, bu binalar... Burayı istersek üstün bir bilim merkezi haline getirebiliriz" demekten kendini alamıyordu. Bu sözleri ona söyleten de kuşkusuz deneyim ve birikimden başka bir şey değildi. İşin özü neyi nasıl yapması gerektiğini çok iyi biliyordu ve bunu başarmak için gerekli heyecanı da duyuyordu. Tek şeye ihtiyacı vardı, o da biraz zaman.

Kendisinden iki yaş büyük olan ablası Hale Hanım'ın, Cavid Erginsoy'un yaşamının her döneminde önemli bir yeri olmuştur. Onun yaşamında, bir abladan çok bir arkadaş rolünü üstlenmişti her zaman. Hale Ozansoy, kardeşi daha üç dört yaşlanıncaya kadar ailece katıldıkları bir resmi geçit törenini anımsıyor çocukluğundan. Tören sırasında herkes gibi Ata'yı selamlamak için şapkasını çıkarmaya çabalayan bu yeşil gözlü çocuğu Ata'nın fark ettiğini, bir süre önünde durup onun şapkasını çıkar-ması için beklediğini ve selamı alınca da saçlarını okşayarak kutlamalara devam ettiğini söylüyor.

Zaten TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü alırken yaptığı konuşmasında şöyle di-yordu:

"... Her şeyi bir yana bırakalım, bilim ve araştırma ortamı sadece mühendislerin eğitimi için dahi kaçınılmaz bir faktör haline gelmiştir. Kaldı ki, temel bilim ve araştırmanın beslemediği bir teknolojinin gelişemediği, kısırlaştığı ve kendinden bekleneni topluma veremediği de bir gerçektir.

Ülkemizde endüstri ve teknolojinin geleneği çok kısıdır. Bilimin geleneği ise, daha yeni oluşum halindedir. Onun içindir ki bugün: 'Fakir bir millete bilim adamı lazım mıdır?'; onun içindir ki bugün: 'Bilimsel araştırmaya az gelişmiş memleketler niçin yatırım yapsın? Bunu başkaları, bizden çok daha iyi yapmıyor mu?' gibi sorular tartışılabilir. Bu soruların tartışılması, belki bugün tabii ve gereklidir, fakat bu ilkel soruları artık cevaplandırıp, bunların ötesine geçmemiz zamani gelmiştir."

Bu sözler Erginsoy'un, yaşadığı çağın ne ölçüde bilincinde olduğunu, ülkesinin özellikleriyle evrensel kültür ve bilim arasında kurulması gereken ilişkinin önemini kavradığını, ne yazık ki bugün bile devam eden benzer tartışmaları bitiren noktayı, en azından kendi adına, daha o tarihlerde koyarak ileriye görebildiğini de sergiliyordu.

Aslına bakılırsa, o akşam Erdal İnönü'nün evindeki toplantının bir nedeni de, TÜBİTAK Bilim Kurulu'ndaki başkanlık görevi kısa bir süre sonra sona erecek olan Cahit Arf'a bu görevine devam etmesinin önerilmesi; Arf'ın da bu konuda Gürsey'e, Erginsoy'a ve İnönü'ye danışmak istemesiydi. Zira Arf

biliyordu ki bu insanlar, o tarihlerde Türkiye'de temel bilimleri, en azından kendi konularında yönlendirecek yeterli birikime ve deneyime sahip insanlardı. Arf'ın bu amacına ulaşmış olmadığını bilemiyoruz, ama Erginsoy'un ani bir kalp kriziyle hemen yanında cansız yığıldığı o akşamı, bu kabusu tanık olan diğerleri gibi yaşamının sonuna dek unutamayacağı kesin olsa gerek.

Kuşkusuz bu talihsiz olayı, o akşam orada bulunanlar dışında, deyim yerindeyse daha dün gibi anımsayanlardan biri de, bugün ODTÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi'nde dekanlık görevini yürüten Prof. Dr. Mehmet Tomak:

"Bir gün sınıfa gelmedi... gelemedi..." diyebiliyor o günü belki de tekrar yaşarken. Ama ardı sıra anımsadıklarını toparlayıp biraz daha ayrıntılı bilgi vermeye koyuluyor: "Fakültenin birinci sınıfındaydım. O dönem, o günkü adıyla Katı Hal Fizikine Giriş adlı yoğun madde fiziği dersi ilk defa açılmıştı. Sabahın erken saatiydi. Biz de dönemin başından beri her perşembe olduğu gibi o gün de saat sekizde oradaydık. Gecikmesine karşın birazdan geleceğini, bir aksilik olduğunu düşünerek koridorda beklemeyi sürdürüyorduk. Ama gelmedi. Kısa bir süre sonra da haberi geldi zaten..."

Tomak, bugün bir yoğun madde fizikçisi olarak bilim yaşamını sürdürme-

sinin belki de en önemli nedeninin, ancak yarım dönem dinleyebildiği Erginsoy olduğunu söylüyor. Tomak'a bir gün kütüphanede rastlayan Erginsoy onun, derste dinlediği bazı konular hakkında, bir iki kaynağa göz attığını öğrenince; o konulardan birine iki hafta sonra seminer olarak sunmak üzere hazırlanmasını söylemiş. Korkuyla karışık heyecanını bugün bile hissedebildiğini söylüyor

Mehmet Tomak. Ölümü nedeniyle seminerini veremese de, sanki iki hafta sonra semineri varmışçasına çalıştığını eklemeyi edemiyor.

Genç yaştaki ölümüne karşın, yoğun madde fiziğine önemli katkıları olan Erginsoy, 1924 yılında Ankara'da doğmuştu. Babası Adnan Reşit Bey, I. Dünya Savaşı yıllarında Osmanlı Ordusu'nda genç bir subay olarak görev yaparken, Milli Mücadele'den kısa bir süre önce, Rumeli'de İskeçeli bir aileden gelen Fitnat Hanımla evlenmişti. Milli Mücadele yıllarında ise pek çok vatansever Osmanlı Subayı gibi, o da Anadolu'daki direnişe destek vermek amacıyla Anadolu'ya geçmiş, sevinçle karşıladığı Cumhuriyet'in ilanından bir süre önce de Hale adını verdikleri ilk çocukları dünyaya gelmişti. Yaklaşık bir buçuk yıl sonra dünyaya gelen Hüseyin Cavid ise 1934'te Soyadı Yasası'yla Erginsoy soyadını alacak ailenin, ikinci ve son çocuğuydu.

Babası Adnan Erginsoy'un Ankara'ya atanmasıyla ilkokuldan itibaren Galatasaray Lisesi'nde yatılı okumuştur. Daha ilkokula başlamadan okuma, yazma öğrenen Erginsoy'un o yıllardaki en büyük sıkıntısı, Hale Ozansoy'un söylediğine göre çok sevdiği ailesinden ayrı olmasıydı.

Adnan Erginsoy, Türkiye Cumhuriyeti'nin her kurumunu ve örgütlenmesini çağdaş düzeyde gerçekleştirmeye çalıştığı o yıllarda, askeri hukuk ve örgütlenmenin de çağdaş anlamda gerçekleştirilmesi amacıyla, Roma ve Paris'te Askeri Ateşe olarak görevlendirilmiş, bu sayede Erginsoy ailesi de değişik aralıklarla İtalya ve Fransa'da bulunmuştu. 1930'lu yılların başında İstanbul'a dönen Erginsoy ailesi, Adnan Erginsoy'un Ankara'ya atanmasıyla oraya yerleşiyor, ailenin en küçük üyesi Cavid Erginsoy da, altı yaşından itibaren Galatasaray Lisesi'ndeki yatılı öğrenimine başlıyordu. Galatasaray'da geçirdiği yılların Erginsoy için belki de en büyük yararı, Feza Gürsey'le tanışıp çok yakın bir dostluk kurmasını sağlaması olduğunu sanıyoruz. Erginsoy'un ölümünün ardından, ODTÜ'de onun için düzen-

Erginsoy, British Council'in açtığı sınav sonucu, Sümerbank'tan aldığı bursla 1943 yılında İngiltere'ye gittiğinde, İkinci Dünya Savaşı'ndaki taraflardan biri olarak İngiltere, en zor günlerini yaşıyordu. Zor koşullarda geçirdiği iki yılın ardından, ablasının eşi Hayrettin Ozansoy'un Londra'ya atanmasıyla, Erginsoy'un da yalnızlığı bir ölçüde son bulmuştu. Sağdaki fotoğrafta ise Osman Olcay ve eşi ile beraber.

lenen anma töreninde, Feza Gürsey bu dostluğun başlangıcını şöyle anlatıyor:

"...İlk buluşmamız Galatasaray Lisesi'nde oldu. Benden iki sınıf küçüktü. Sınıflar arasında fazla alışveriş olmadığı halde bu yeşil gözlü canlı ve sevimli izciyi herkes tanırdı. O zaman matematik hocamız da Laur kütüphaneye de bakardı. Bir gün bana 'Kütüphaneye yeni yardımcı buldum, yaşı küçük ama kabiliyetli. İstikbali olan bir çocuk, kendisine her hususta güveniyorum; onunla arkadaşlık etmeye bak, pişman olmazsın' dedi. Ben de uzaktan tanıdığım Cavid'le bu vesile ile ilk defa kütüphanede konuştum. Hocamız haklıymış; 15 yaşındaki Cavid, kendine has mesuliyet duygusunun verdiği güçle, kısa zamanda kütüphaneyi evirip çeviriyor, roman ve şiir koleksiyonunu her hafta zenginleştiriyordu.Cavid'in çok geniş ve

derin kültürlü aydın kişiliği işte o kütüphane yardımcılığı zamanında şekillenmişti."

İkinci kez karşılaşmalarıysa savaş sonrası Londra'sında gerçekleşir. 1945'te Imperial College'de doktora yapmak üzere İngiltere'ye gönderilen Gürsey, daha önce adı geçen konuşmasında şöyle anımsıyor o günleri:

"İkinci buluşmamız harp sonrası Londra'sına rastladı. O zamanki Cavid bombalar altında öğreniminin sonuna yaklaşmış, fabrikalarda (Kennedy and Duncan Firması, 1946-48) staja hazırlanan hayat ve ümit dolu faal bir genç mühendisti.Bu hava içinde Cavid, hümanist tarafını unutmamakla birlikte tekniğe ve bilime dört elle sarıldı. Elektrik mühendisliği ona kâfi gelmiyordu. Doktora yapmaya karar verdi. Şimdi transistörlerle bütün endüstride

Erginsoy Hakkında

Çetin Ankan

Prof. Dr. A) Fizik Bölümü

Çağımızda bilgiye hızlı erişim, hızlı iletişim, hızlı işlem yapabilme büyük önem taşımaktadır. Tüm bu olanakların temelinde yatan teknolojilerin en önemlilerinden birisi, belki de en önemlisi yarı-iletkenler teknolojisidir. Yarı-iletkenler teknolojisinin önemli hedeflerinden biri de daha hızlı çalışan elektronik aygıtlar geliştirmektir. Yarı-iletken elektronik aygıtlarda hızı sınırlayan birçok olay vardır. Bu olaylar, aygıtın yapıldığı yarı-iletken malzemeye, aygıtın yapısına ve çalışma sıcaklığı gibi bazı özelliklere bağlı olarak, farklı derecelerde aygıtın çalışma hızını etkilerler. Daha fiziksel bir deyişle, aygıtın çalışma hızı akım taşıyıcı elektronların çeşitli nedenlerle saçılma sonucu hareketliliklerinin (mobility) sınırlanması ile ilişkilidir. Transistörün keşfini takip eden yıllarda yoğun olarak çalışılan ve yarı-iletkenler fiziğinin önemli ve temel konuları arasında yer alan saçılma olayları, günümüzde de ders kitaplarının konuları arasında yer almaktadır.

Ben Cavid Erginsoy'u bu ders kitaplarından tanıdım. Cavid Bey'in çalışması, yarı-iletkenlerdeki elektronların nötr katkı atomları tarafından saçılmasının kuramsal olarak incelenmesi üzerinedir. Özellikle düşük sıcaklıklarda etkin olan bu saçılma olayı, yarı-iletkenlerde temel saçılma olaylarından biridir ve elde etmiş olduğu bağıntı "Erginsoy Formülü" olarak kitaplarda yer almaktadır. Bir yarı-iletken fizikçisi gözü ile bakıldığında Erginsoy formülünün en önemli sonucu, saçılma olayının elektron hızından bağımsız olmasıdır. Bu saçılma olayı birçok araştırmacı tarafından o yıllarda ve daha sonraları yapılan çalışmalarda hızla bağımlı olarak elde edilmiş olmakla beraber, deneysel sonuçlar ile yeteri kadar uyumlu olmamaları nedeni ile bilim dünyasında kabul görmemişlerdir. Cavid Erginsoy'un 1950 yılında "Physical Review" dergisinin editöre mektupları kısmında 1 sayfa içinde 1,5 sütuna sığdırdığı bu dev makalede bilim dünyasına duyurduğu sonuç, günümüzde de geçerliliğini ve önemini korumaktadır. Düşük sıcaklıklarda etkin olan olaylar, genelde teknolojik açıdan pek önemsenmesse de, günümüzde bazı aygıtları sıvı azot sıcaklıklarında (77 K) çalışan süper bilgisayarların bulunduğu göz

önüne alınırsa, Cavid Bey'in bu çalışmasının yalnız günümüzde değil gelecekte de yarı-iletkenler teknolojisinde önemini sürdüreceği açıktır.

Cavid Bey hayatta iken kendisini tanıma fırsatı olmadı. Ancak kendisi ile ilgili bir duygumu anlatmak isterim. Doktora çalışmaları sırasında Essex Üniversitesi'nde yarı-iletken GaAs kristallerinde elektron saçılma üzerine deneysel çalışmalar yapıyordum. Bu sıralarda grubumuzun içinde aynı konularda kuramsal çalışmalar yapan araştırmacı arkadaşlarım da vardı. Sonuçlar üzerindeki tartışmalarımızda "Erginsoy Formülü" çok sık kullanılırdı. Bu bana, ülkemden yetişen bir bilim adamının uluslararası bir ortamda anılması büyük haz verirdi.

Bir bilim adamı olarak Cavid Erginsoy'un çalışmalarını, çalışkanlığını ve verimliliğini değerli hocam Prof. Dr. Sait Akpınar'dan ve Prof. Dr. Erdal İnönü'den de dinledim. Kendisinin sadece katı hal fiziği konularında değil, değişik fizik konularında da verimli çalışmalarının olduğunu biliyorum. Ancak, bu konularda kendimi yetkili görmüyorum. Bir fizikçi olarak Cavid Erginsoy'u bilim dünyasına sağladığı katkılardan dolayı saygı ile anıyorum.

Hale ve Hayrettin Ozansoy'la İngiltere'de buluşmalarından bir iki yıl sonra ortaklaşa aldıkları küçük bir otomobil, onların en büyük eğlenceleri olur. Hatta ilk çocuğunu bekleyen Hale Hanım'ı zamanında hastaneye yetiştirebilmek için, doğumundan önce bu otomobille denemeler bile yapar Erginsoy. O dönemde kızının hamileliği nedeniyle Annesi Fitnat Hanım da İngiltere'dedir.

bir devrim yaratan yarı-iletkenler, o zaman bilim dünyasının yeni 'oyuncakları' idi. Cavid büyük bir hevesle onları incelemeye koyuldu ve kısa zamanda germanyum ve silisyum'un özellikleri ile ilgili tezinin deneysel bölümünü bitirdi. Hocası bir elektrik mühendisiydi. Çalışmalarının kendiliğinden fiziğe kayması karşısında, Cavid hocasının istediğinden daha derinine inmek ve yarı-iletkenlerin fizik kanunlarına iyice hakim olma arzusunu yenemedi. Bir gün laf arasında bana: 'Ben bu yarı-iletkenlerin teorisini de tezime katmak istiyorum. Bunun için kuantum mekaniği öğrenmeye ihtiyacım var, ne dersin?' diye sorduğu zaman, azimli ve gerçek bir genç bilim adamı karşısında olduğumu derhal anladım. Genç parlak mühendis şimdi bir katı hal fizikçisi olmak yolunda idi. Modern fiziğin en esaslı temelini teşkil eden kuantum mekaniği, her fizik talebesinin korkusunu haklı çıkaracak derecede çetin bir konudur. O sırada, Cavid'in doktora yaptığı Queen Mary College'de zaten bu konu okutulmuyordu. Londra Üniversitesi'nin diğer kolejlerinde de, ders ya ilerlemiş, ya verilip bitmişti. Ben çaresizlik içinde bocalarken Cavid kesip attı 'Kuantum mekaniğini yaratanlar bunu dersanede öğrenmediler ya. Ben de kitaptan çalışır öğrenirim'. Aksiliğe bakın ki o zaman bir mühendise göre yazılmış iyi kitap da yoktu. Zira konu henüz mühendisliğe tatbik edilecek kadar uygulamalı yolda ilerlememişti. Cavid gülererek mevcut bir iki kitabı toplayıp kaybıldı. Şahsiyetini çok beğendiğim bu arkadaşımın kabiliyetleri hakkında henüz kesin bir fikrim olmadığı için, doğrusu biraz endişeliydim. Onu üç ay gözden kaybettim.

Tekrar bulduğumuz zaman yüzü gülüyordu. Kendine has, öksürükle karışık gevrek bir kahkaha atarak bana daktilo ile yazılmış birkaç sayfa kâğıt

uzattı. Bu, yarı-iletken kristali içindeki yabancı atomların, elektronları nasıl sapırdığına dair bir hesabı içeren, tamamıyla kuantum mekaniği metodları ile yazılmış, vezic ve berrak bir fizik araştırmasıydı. O sahifelerdeki formül, aradan yirmi yıla yakın bir zaman geçtiği halde 'Erginsoy'un yabancı atom sapırtması formülü' (The Erginsoy Impurity Scattering Formula) adı altında klasik katı hal fiziği kitaplarında ve *Handbuch der Physik* isimli fizik ansiklopedisi'nde hâlâ geçer. Katı hal fiziği konusundaki ilk Türk araştırmasıdır ve teorik fizik alanında Türklerin yazdığı ilk muhturalardan biridir."

Yüksek öğrenimini, stajını ve doktorasını 1952 yılına kadar tamamlayan Erginsoy için, Londra'da sürdürdüğü yaşamı, onun en mutlu dönemlerinden biri olmuştu. Çünkü burada geçirdiği yıllar içinde, tüm olumsuzluklara karşın, savaş Avrupasının sunduğu ya da sunabildiği bilimsel, sanatsal ve kültürel olanakları da sonuna değin kullanmayı bilmişti. İnsanlara karşı sıcak ve sevecen yaklaşımıyla da, o yıllarda oku-

mak için İngiltere'de bulunan Şakir Eczacıbaşı, Bülen Ecevit, Feza Gürsey, Metin And ile Emekli Büyükelçi Osman Olcay gibi pek çok vatandaşının bir araya gelmesini sağlamıştı bir bakıma. Bu gruba, II. Dünya Savaşı'nı izleyen yıllarda katılan Metin And, Gürsey'le Erginsoy'un ortak yönlerinin sadece fizik olmadığını, genç yaşta olmalarına karşın, sahip oldukları çok boyutlu entellektüel birikimlerinin de bir diğer ortak yanlarını oluşturduğunu hatırlıyor. Öyle ki Cavid Erginsoy'un, okul ya da bilimsel toplantılar dışında, bir elektrik mühendisi ve yetenekli bir teorik fizikçi olarak az sayıda insan tarafından bilindiği ve çoğunlukla İngiliz ya da Fransız asıllı, varlıklı bir Avrupalı aileden geldiğini sandığı, yine o yıllardan hatırladıkları arasında. Zira herhangi bir konuda, uzmanlarını bile şaşırta-cak genel kültür bilgisiyse, ablası ve ablasının eşi Hayrettin Ozansoy'la katıldığı diplomatik çevrelerdeki pek çok toplantının da aranan ve hayranlık duyulan kişisi, deyim yerindeyse harika çocuğudur Erginsoy.

Genel anlamda sanata, özel anlamda müzik ve edebiyata ilgisi üniversite yıllarında da artarak devam etmişti. Shakespeare'i manzum olarak Türkçe'ye çevirmek ise onun bu konudaki en büyük hayalidir. Bu fotoğraf da Erginsoy, Gürsey, Olcay, Eczacıbaşı, And Hamit Batu, Nilüfer ve Aydın Yalçın'ın katıldığı bir edebiyat topluluğunun yemeğinde çekilmiştir.

Ülker Say'la 1953 yılında henüz yedek subayken tanışması, kuşkusuz yaşamındaki en önemli olaylardan biri olmuştu Erginsoy'un. Tanışmalarından bir yıl sonra, yaşam felsefesini özetleyen bu koşmayla, "Benimle çıkar mısın bu yola?" dediği Ülker Hanım, onun çocuklarına fazlasıyla düşkün olduğunu çoğu kez kendisiyle ilgili alacağı kararlarda bile onları ve eşini her zaman göz önüne aldığını söylüyor.

Özellikle tarih ve felsefe o yıllarda ilgilendiği konuların ana başlıklarını oluştururken, edebiyat, rönesans dönemi resim sanatı ve özellikle de müzik düşkün olduğu konular arasında yer alır Erginsoy'un. Daha önceki yıllarda başlayan bu düşkünlük, gerek radyoda gerekse konser salonlarında seslendirilen klasik müzik eserlerini, notalarından izleyerek eşlik edecek; Viyana'da veya İngiltere'de bulunduğu yıllarda da Beethoven'in senfonileri üzerine bir Beethoven kulüpte seminerler verecek kadar ileri gitmişti. Edebiyata olan düşkünlüğü ise, T. S. Eliot'tan Ezra Po-

und'a, Auden'dan D.Thomas'a kadar pek çok yazardan Türkçe'ye, Ahmet Haşim'den, Fazıl Hüsni Dağlarca ve Nazım Hikmet'e kadar pek çok şairden de İngilizce'ye çeviriler yapacak boyuttaydı. Bu kadarla da kalmayıp, Londra Üniversitesi'ndeki yıllarda bu ülkede bir yabancı olmasına rağmen, üniversitedeki edebiyat topluluğunun başkanlığını yürütebilecek kadar dile hakimiyeti ve birikimi vardı.

Hindistan'dan Finlandiya'ya kadar farklı ülkelerde ülkemizi temsil eden emekli Büyükelçi Osman Olcay ise, o yıllarda Londra'da elçilikte görevli genç

*Ömür yolu arpa boyu
Yürü yürü tükenir mi
Kılavuz göstermiş köyü
Baka baka görülür mü
Kaf dağının ardındadır
Bir ak kuşun yurdundadır
Herkes onun derdindedir
O herkesten sorulur mu
Bir kere çıktım yola
Yas tutma yağmura sele
Kalbin de güneşlik ola
Yoksa kuru kalınır mı
Kalbinin rengini göster
Kardeşlerin görmek ister
Yolcusun sen ipek astar
Kefen ile giyilir mi
Cavid bir işin olmalı
Dikili taşın kalmalı
Yanında eşin gelmeli
Bu yol yalnız yürünür mü*

Cavid Erginsoy
Şubat 1952

bir memurken tanışmış Erginsoy'la. Hayrettin Ozansoy yoluyla Erginsoy'u tanıyan Olcay, ilk karşılaştığında şaşkıncı birikiminden ve parlak zekâsından etkilendiğini, elçilikte kendi deyişle pul yapıştırmaktan şıkıldığı o günlerde, yaşta Erginsoy ve onun arkadaşlarıyla olmanın ona çok şey kazandırdığını söylüyor.

Ablası Hale Ozansoy da ilk çocuğunu dünyaya getirdiğinde, onun kardeşi için büyük bir ilgi odağı haline geldiğini, Londra'da beraber yaşadıkları süre içinde kızıyla ilgilenmenin ve onu gezintiye çıkarmanın Cavid Erginsoy için

Erdal İnönü Anlatıyor

Cavid Erginsoyla ilk karşılaşmamız Ankara'da, Yüksel Palas Oteli'nin lokantasında, 1953 yılında olmuştu. Ben o zaman AÜ Fen Fakültesi'nde Fizik Bölümü'nün asistanıydım. ABD'de teorik fizik doktorası yapmış ve geri dönmüştüm. Cavid'de İngiltere'de Queen Mary College'de doktora yapmıştı ve dönmüştü. Ama ben kendisini tanıyıordum. O gün lokantada yemekten sonra yabancı görünen bir grup ve yanlarında tanımadığım Cavid Erginsoy vardı. Bana doğru gelerek beni tanıdığını söyledi ve elimi sıktı. Sonra bir çırpıda; yanındaki insanların Etibank'ta inceleme yapmak üzere Amerika'dan gelmiş bir grup olduğunu, onlara eşlik ettiğini, kendisinin de Londra'da teorik fizik doktorası yaptığını ve yeni dönmüş olduğunu anlattı. Halinden çok ilginç bir insan olduğu anlaşılıyordu. Gözleri parlıyordu konuşurken, gayet canlı bir tutumu vardı ve İngilizcesi de son derece iyi, diksiyonu tam bir Londralı gibiydi. İlk tanışmamızda sıradan bir insan olmadığını anlamıştım. Bir iki

gün sonra buluştuk ve o yaşama veda edene kadar devam eden arkadaşlığımız o gün başlamış oldu. O Etibank'ta çalışıyordu o zamanlar. Ama bilim yaşamına tutkusu olduğu belliydi. İngiltere'ye elektrik mühendisi olmak için gitmişti. Bunu yaparken asıl yeteneğinin ve özleminin bilimde araştırma yapmak olduğunu keşfetmiş; diplomasını aldıktan sonra da doktora yapmak için orada kalarak, kalıcı buluşlar içeren çok güzel bir doktora çalışması yapmıştı katı hal fiziğinde. Ama döndükten sonra Etibank'ta çalışıyordu. Bunun dışında Cavid'in sanatsal ve toplumsal konulara büyük merakı, hevesi ve yeteneği vardı. O günlerde Ankara'da sanat konularına meraklı, bir kısmı gerçekten profesyonel sanatçı, bir kısmı ise sadece meraklı olan insanlar, Helikon adında bir sanat derneği kurmuşlardı. Cavid, o dernek kurulduktan hemen sonra üye olmuştu. Sonra beni de çağırıldı, ben de o derneğe girdim. Bülent Arel'in Rasim Arsebük'ün ve Bülent Ecevit'in kurduğu bir dernekti... O dernekte bir araya geldik zaman zaman. Sonra Feza Gürsey de katıldı. Gürsey Ankara'daydı o sıra ve askerliğini yapıyordu. Cavid de bir süre sonra askerliğini yapmaya başladı. O günlerde Cavid beni Üniversitede görmeye gelirdi. Hatırlarım; mekanik ders kitabı yazıyordum Fen Fakültesi'ndeki odamda ve

kağıtlarım önümde bir taraftan da çay içiyordum filan. Beni görünce bayağı özlediği bir hayatın orada yaşandığını fark etti. Anladım ki asıl özlemi fiziğe dönmekti ama Etibank'ta mühendis olarak çalışıyordu. O dönemde de bilimle ilgisini kesmemişti. İstanbul'da ayda bir kez toplantılar olur, özellikle yurtdışından dönmüş gençlerin çalışmalarını veya İstanbul Üniversitesi'nde yapılan çalışmalar dinlenirdi. Cavid ve ben de o toplantılardan birinde kendi çalışmalarımızı anlatmıştık.

O tarihlerde, Türkiye'de atom enerjisi konusunda bir girişim olmuştu. Bu programa Cavid çok ilgi gösterdi. Reaktör fiziğini bilmiyordu ama bunun yakın gelecekte araştırma için çok verimli bir alan olduğunu farketmiş ve bir yandan Etibank'ta çalışırken, bir yandan da reaktör fiziğini kitaplarından okumaya başlamıştı. Sonunda reaktör fiziği ile ilgili teori üretebilecek duruma geldi. Bunları da yayınladı. Böylece kendisini hem Türkiye'de hem dünyada nükleer enerji ile ilgili insanlara tanıttı. Bunların sonucunda Türkiye'de Etibank'ta Nükleer Enerji Grubu kuruldu ve başına geçti. Daha sonra yeni kurulmakta olan Atom Enerjisi Komisyonu ile ilgilendi. Orada Çekmece'ye gidecek olan reaktörün tasarımı üzerine çalıştı. Bu ilgisini onu Viyana'daki Uluslararası Atom Enerjisi Örgütü'nde Türkiye temsilciliğine götür-

1967 yılında yaşama gözlerini yumduğunda büyük oğlu Ali on iki, Ömer ise on yaşındaydı. Onun ölümünü bir an olsun çocuklarından saklamayı düşünmemiştir Ülker Erginsoy. Ama o akşamın geceye dönüştüğü saatlerde bu kötü haberi çocuklarına vermek, dünyanın en zor işi olur onun için.

en büyük eğlencelerden biri olduğunu hatırlıyor. Yine o yıllarda, sadece doktor ve diplomatlara tanınan bir ayrıcalık sayesinde, ortaklaşa aldıkları küçük bir otomobile gezintilere çıkmak, onlar için önemli bir değişiklik olmuş.

Erginsoy, Londra Üniversitesi'ne, bursunu kazanarak geldiği Sümerbank'tan izin alıp, bir yandan da BBC'de çalışarak, 1948-1952 arasında doktorasını da tamamladı. Türkiye'ye döndüğü 1952 yılına kadar elektrik mühendisi ve doktor diplomalarını almış, bugün endüstrinin ve teknolojinin hemen her dalında devrim yaratan transistörler ve tümeleşik devrelerin temelini oluşturan yarı-iletkenler ile ilgili bilimsel çalışmalara önemli katkılar yapmış, klasik yoğun madde fiziği kitaplarına

kendi adıyla anılan formülle girmiş bulunuyordu.

Türkiye'ye döndükten sonra, bir buçuk yıl süren ve yedek subay olarak yaptığı askerliğini de dönem birincisi olarak tamamlamış Erginsoy. Askerlik görevinin sonuna doğru Cavid Erginsoy'un yaşamındaki önemli rastlantılardan biri Ülker Say'la tanışması olmuş. Ülker Hanım, Feza Gürsey, Haldun Tanager, Ergican Saydam, Bülent ve Haluk Tarcan'ında bulunduğu bir toplantıda, Erginsoy'la tanıştığı o günü hatırlarken şunları söylüyor: "Herhalde bizi bir araya getiren, onun bir bilim adamı olması dışında kültüre olan ilgisi olmuştur. Ben tanıdığım zaman henüz yedek subaydı, zaten o toplantıya da üniformasıyla gelmişti. Sanat tarihi ve arkeoloji son sınıf

ta olduğumu öğrenince, kendisinin de Rönesans sanatıyla ilgilendiğini söyledi. Ben de okulda (İÜ Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü) bu konuyla ilgili bir seminer olacağını, orada konuşacağımı ve dinleyici olarak katılabileceğimi söyledim. Yedek subayken nasıl izin aldı bilmiyorum geldi. Sonra da daha sık görüşerek, konser ve tiyatrolara gidip, İstanbul'daki Bizans kalıntılarına gezdik..."

Bu karşılaşmadan yaklaşık bir yıl sonra Ülker Say'la evlenen Erginsoy, elektrik mühendisi olarak Sümerbank'ın Etibank'a devrettiği zorunlu hizmetine de bu yıllarda başlar. Feza Gürsey'in deyişiyle, memleketi için en gerekli çalışma yolunun mühendislik ve bu alandaki organizatörlük olduğuna inandığı için, geçici olarak bilim adamı

dü. Ve bu görevi yıllarca sürdürdü. Viyana'da görüşürdük. Bu arada evlendi, iki çocuk sahibi oldu. Normal olarak böyle bir hayata giren insan araştırma yapmayı bırakır. Fakat Cavid'in içindeki araştırma arzusu devam etti. Ve sonunda yaşamını oldukça prestijli ve nüfuzlu bir bilim adamı olarak rahat bir şekilde sürdürebileceği imkânları bırakarak, güncel araştırmacı olmayı tercih etti. Bu konuda eşi de destek verdi ona, ve beraber ABD'deki Brookhaven Ulusal Laboratuvarları'na gittiler. Orada, yeni doktora yapmış bir araştırmacı gibi gece gündüz çok yoğun çalışarak üç ay kadar kısa bir sürede yeni araştırma olanakları konusunda kendini yetiştirdi. Bundan sonra orada çok önemli buluşlar yaptı. Radyasyon hasan ile ilgili sonuçlar elde etti. Daha sonra önemli bir keşif oldu. Kanallaşma olayı diye, küçük parçacıkların madde içindeki geçişi sırasında birtakım doğrultularda daha uzağa gidebildiği farkedildi. Bu yeni bir olaydı ve her yeni olayda olduğu gibi bunun da açıklanması gerekiyordu. Açıklamayı birçok kimse yapmaya çalıştı, ama Cavid öne geçti. Gerek oradaki genel olanakları, gerek bilgisayar olanaklarını kullanarak, kanallaşma olayını açıklayan en iyi teoriyi ortaya attı. Ve birtakım buluşlar da getirdi onunla birlikte. Bu kendisine bir ün sağladı ve çalışmalarını Physics Today adlı fizik dnyasının

en prestijli dergisinde yayınladı. Bu ünü sayesinde her yere çağılmaya başlandı, çeşitli konferanslar düzenledi ve tam istediği hayata kavuşmuş oldu. Bilim yaşamında bir öncü durumuna gelmişti; konferanslara gidiyor, yayımlar yapıyor... Yani çok mutlu bir döneme gelmişti. O günlerde biz onu ODTÜ'ye çağırdık. Ben o zaman Teorik Fizik Bölümü başkanıyım. Feza Gürsey de bize katılmış, değerli gençlerle beraber fizik alanında daha çok teoriye ağırlık vererek çağdaş bir araştırma merkezi kurmaya yönelmiştik. Ve hakikaten dünyada ilk defa yapılan, duyulan araştırmalar yapıyordu. Amerika'daki merkezinden bir sene izin alması ve Türkiye'de ders vermesi, araştırma yapması için öneride bulunduk. Kabul etti ve geldi. Hem kati hal fiziği dersi veriyordu hem de TÜBİTAK'ın Bilim Kurulu'nda üye olarak görev yapıyordu. Türkiye'deki araştırma hayatına hem ders vererek, hem araştırma yaparak katkıda bulunuyordu. Hayatını araştırma yapmaya adanmıştı. Böyle bir şey bilimde önemli buluşlar yapmak için şarttır. Bütün büyük buluşları yapanlar yaşamlarını bilime adanmışlar ve böylece buluş yapabilişlerdi. Cavid bunun tipik bir örneğidir. O, her bakımdan gençlerimize büyük bir örnek meydana getirir.

Bu yazı, 8 Aralık 1997'de Erdal İnönü ile yapılan görüşmenin metnidir.

ABD'deki Brookhaven Ulusal Araştırma Laboratuvarında.

yanını susturur, dikkatini 'Türkiye'nin enerji problemlerine çevirir. O yıllarda Vatan Gazetesi'nin sanat sayfasına da yazan Erginsoy, Eşi, ilk çocukları Ali'yi dünyaya getirmeye hazırlandığı o yıllarda, Sarıyar Barajı'nın yapımında görev alan Cavid Erginsoy'un, ülkesi için daha somut bir şeyler yapabildiğinden dolayı kendini mutlu hissettiğini hatırlıyor. Nükleer enerji, II. Dünya Savaşı'ndan sonra tüm dünyada büyük bir ilgi çekerken, Cavid Erginsoy'un da reaktör fiziğine ilgi duymasına neden olur. Bu ilgi onun, Etibank Atom Enerjisi Etüd Dairesi Başkanlığı'nı yapmasını da sağlar. Erginsoy'un reaktörler konusundaki çalışmaları Uluslararası Barış İçin Atom Kongresi'nde (1955) sunduğu bildirileriyle uluslararası bilim ortamında da çabucak duyulur. Bu konuda Feza Gürsey ise şöyle diyordu: "Atom enerjisini Türkiye'ye getirmek için plan yapmak, çekirdek fiziği öğrenmek ve öğretmek کافی değildi. Bir de Türkiye'de bilfiil tecrübelerin yapılabileceği bir araştırma ve eğitim reaktörüne ihtiyaç vardı. Cavid'in hayatının safhaları, birbirini kaçınlmaz bir mantık sırası ile takip ediyordu. Amerika'nın bu husustaki yardım teklifini memnuniyetle kabul ederek

reaktör tiplerini görmek ve incelemek üzere Amerika'ya gitti. Dönüşünde reaktörün planları hazır. Cavid'in gayreti ve meslek arkadaşlarının yardımları sayesinde Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi dünyada bu program çerçevesinde kurulan ilk reaktör merkezi oldu. Bu devrede Cavid'in arzusu: Türkiye'nin sanayileşmesine doğrudan doğruya faydası olacak uygulamalı metodlara kuvvet vermek ve en kısa zamanda en çok müsbet iş çıkarmaktı. O sırada benim temel fizik teorileriyle uğraşmamı biraz sabırsızlıkla karşılıyordu."

Bu dönemde, arada bir Çekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nde kurulmaya çalışılan reaktörü kontrole de giden Cavid Erginsoy, Ankara'da kendine uygun bir sanat çevresi de bulmuştu. İkinci çocuğu Ömer'in de doğduğu o yıllarda, pek çok profesyonel ya da amatör sanatçı gibi o da boş vakitlerini, eşiyile Helikon Sanat Derneği'nde geçiriyor, yine o yıllarda yayımlanan *Forum Dergisi*'ne de yazılar hazırlıyordu. 1950'li yılların başında kurulan, piyесlerinde rol aldığı, şarkı söylediği, şiir okuduğu, edebiyat ve müzik eleştirileri yaptığı bu dernekte, duyarlı bir sanat meraklısı olarak tanınmış, bilimsel yaşamından ise yakın dostları dışında pek kimsenin haberi olmamıştı.

Erginsoy, 1957-58 tarihleri arasında NATO Bilim Komisyonu'nda ülkemizi temsil ediyordu. Feza Gürsey'in o sıralarda tanıştığı Nobel Ödülü sahibi ünlü fizikçi İ.Rabi "NATO'da bir genç Türk bilim adamı var: Erginsoy. Abartısız söyleyebilirim ki bu genç, şimdiye kadar rastladığım en yetenekli ve ehliyete sahip bir bilim idarecisidir. Bilimsel Konsey'de, berrak mantığı, güçlü ve veciz konuşması, tartışmaları derleyip toplayarak özetleme yeteneği, nihayet hızlı

karar verme ve karışmaya yüz tutan konuşmaları bir sonuca bağlama yeteneği hepimizi şaşırttı." diyordu. Erginsoy'un bu komisyonda yer aldığı yıllar sanıyoruz onun uzun süredir üzerinde durduğu bilim politikası ve bilim yöneticiliği konularına eskiye oranla daha çok kafa yordduğu yıllar olmuştu. Erginsoy, Türkiye gibi yeni gelişen ve geri kalmış ülkelerin, ilkel teknoloji aşamalarını atlayarak ileri teknolojiye ulaşabileceklerini, yani bilim ve teknoloji alanında, günümüzde içi boşaltılmış çağ atlamak deyiminin tam anlamıyla gerçekleşebileceğini görebiliyor ve bunun da ancak akılcı bilim politikalarıyla sağlanabileceğine inanıyordu. Belki de bu nedenle ve daha çok deneyim kazanmak, Türkiye ve onun gibi gelişmekte olan ve gelişmemiş ülkelerde böylesi bir oluşumu yönlendirmek ya da yapılandırmak amacıyla, Birleşmiş Milletler'e bağlı olarak o yıllarda yeni kurulan, Viyana'daki Uluslararası Atom Enerjisi Örgütü'ne, orada çalışmak istediğini bildirmiş, bu önerisi de memnuniyetle karşılanmıştı. Kısa sürede de bu örgütün, reaktör bölümünün en önemli uzmanlarından biri olmuştu Erginsoy. Artık Japonya'dan Pakistan'a, İspanya'dan Finlandiya'ya dünyanın pek çok ülkesindeki bilimsel organizasyonların danışmanlığını yapıyor, kurulan reaktör ve araştırma merkezlerini denetliyor, gelişmekte olan ülkelere bilim politikası konusunda yol gösteriyordu. Ama programının oldukça yüklü olduğu o yıllarda bile, Viyana gibi Avrupa'nın tarihsel ve kültürel anlamda önemli kentlerinden birinde yaşıyor olmanın sunduğu nimetlerden de yararlanmayı ihmal etmiyordu. Hemen her hafta bir konsere, tiyatroya ya da operaya gittiklerini, açılan sergileri kaçırmamaya özen gösterdikle-

1957-58 yıllarında Nato Bilim Komisyonu'nda (Solda) ülkemizi temsil eden Erginsoy, o yıllarda mühendislik ve bu alandaki organizatörlüğün ülkesi için en gerekli çalışma alanlarından biri olduğuna inancı, onun bir süre de Uluslararası Atom Enerjisi Örgütü'nde (IAEA) çalışmasını sağlamıştı (Sağda).

1962 yılına kadar Uluslararası Atom Enerjisi Örgütü'nde bilimsel örgütlenme ve bilim politikası konusunda çalışır Erginsoy. O yıl ise verdiği ani bir kararla, her şeye yeniden başlamayı göze alan Erginsoy, ABD'deki Brookhaven Ulusal Araştırma Laboratuvarı'na saf bilim yapmak üzere gitmişti.

rini, birkaç günlük tatilleri de Cavid Erginsoy'un, çocukluğunun iki yılını geçirdiği ve hayranlık duyduğu Venedik ve Floransa'da geçirmeye çalıştıklarını söylüyor Ülker Erginsoy. Onun Almanca ve Rusça'yı burada öğrendiğini, hatta bir süredir heves ettiği bir müzik aleti çalma isteğini de yine o yıllarda, bir obua edinip, bugün klasik müzik dünyasında önemli bir yere sahip olan Serha'nın eşinden dersler alarak giderdiğini hatırlıyor.

Ekonomik olarak doyurucu ve prestiji olan bu işi, Ülker Erginsoy'a kalırsa son bir iki yılda eşi ve çocukları için sürdürür Cavid Erginsoy, 1962 yılına geldiğinde saf bilimden giderek uzaklaştığını düşünen Erginsoy, bu duruma daha fazla tahammül edemez. Yaklaşık on yıl önce bıraktığı böylesi bir yaşama geri dönüşünü, biraz endişeli "Otuzbeş yaşında, araştırmadan uzun müddet uzak kalmış bir adamın böyle bir tecrübeye muvaffak olma ihtimali az, bunu bilmiyorum değilim. Fakat kararım katı, şansıma bir deneyeceğim." diyerek bildiriyordu Gürsey'e, yazdığı bir mektubunda. Hemen bir yanıt yazarak sevincini bildiren Gürsey'in deyişiyle, ardındaki bütün köprüleri yıkmış, o yıllarda dünyanın en yarışmalı bilim çevresi olan New York'daki Brookhaven'da mütevazı bir aylıkla, neredeyse her şeye yeniden başlamıştı Erginsoy.

ABD'deki Brookhaven Ulusal Araştırma Laboratuvarları'ndaki ilk yıllarında tıpkı bir doktora öğrencisi gibi çalışıyordu. Kristallerde nötron veya X-ışınları bombardımanından kaynaklanan hasar konusunda, sonraları

yakın arkadaşı olan dünyaca ünlü katı hal fizikçisi Vineyard'ın yanında çalışarak, genç araştırmacılarla arasındaki açığı kapatıyordu. Türkiye'ye döndüğü 1967 yılına kadar da onu dünya ölçüsünde üne kavuşturan çalışmasını bitirdi. Bazı yüklü parçacıkların kristal örgülerinden geçişi sırasında doğrultuya bağlı değişiklikler göstermesi olayını açıklayarak, daha sonra "kanallaşma" (channeling) adını alan çalışmasıyla, adını klasik kristal fiziği kitaplarına yazdırıyordu. 1966 yılında bilim dünyası Erginsoy'un peşindeydi. Pek çok uluslararası konferans ve sempozyuma danışmanlık ya da başkanlık yaptı veya konuşmacı olarak katıldı; Rutgers Üniversitesi'nde doktora çalışmaları yönetti, Brookhaven o güne değin hiçbir yabancı araştırmacıya tanınmayan ömür boyu üyeliği ona verdi. Ancak kısa zamanda kazandığı bu olağanüstü başarı bile onun ve ailesinin çektiği yurt özlemini giderememiş, TÜBİTAK Bilim Kurulu üyeliğine de seçildiği 1967 yılında, ilk fırsatta Brookhaven'dan izin

arak ve kafasında Anadolu'da gerçekleşecek bir bilim rönesansı düşüyle, kendi toprağına geri dönmüştü. Ama...

Burada, Erginsoy hakkındaki son sözleri yine Feza Gürsey'e bırakmanın yerinde olacağını düşünüyoruz.

"Benim şahsi kaybım çok büyük... Kaç kere hayatımızın sayılı mühim devrelerinden beraber geçtik. Fakat şahsi yaram ne kadar derin de olsa, toplumu ilgilendirmeyen, o bakımdan, kendimi üzüntümden sıyrarak toplumun kaybını anlamaya çalışıyorum.Şimdilik yerine koyacak hoca, araştırma yaptırabilecek katı hal fizikçisi ufukta bile yok. Araştırmacı olarak açtığı boşluğu, Brookhaven gibi bir fizik kâbesi kolay kolay dolduramazken, biz adımızı kitaplara geçirecek bir Türk ilim adamını daha kim bilir ne kadar bekleyeceğiz. Onun enerjisi ve cerbezesi sayesinde açılacak nice laboratuvar açılmadan kalacak. Türkiye'deki üniversitelere, araştırma kuruluşlarına yapmayı düşündüğü hizmetlerden ilelebet mahrumuz. Fakat toplumun en büyük kaybı şüphesiz bir örneği kaybetmek oldu. En derin anlamda bir aydın, dengeli bir insan, başlıca ihtirasları mükemmellik ve topluma hizmet olan bir âlim ve heyecanlı bir vatanperver örneği. O bu topluma, en çok gençlere bir örnek olarak öncülük edecekti..."

Bu yazının hazırlanmasında yardımcıları şunlardır: Ülker Erginsoy'a, Hale Quasnoy'a, Erdal İsmail'e, Orhan Oluy'a, Metin Anıl'a ve Çetin Arkan'a teşekkür ederiz.

Murat Dirican

1967 yılında bir yılına geldiği ODTÜ'ü onu heyecanlandırmış, düşlediği Anadolu bilim devriminin merkezi olabileceğini düşünmüştü bir bakıma.

Kaynaklar
Gürsey F., "Gemi ve Selvi", TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, cilt 2, sayı 15
TÜBİTAK 1967 Bilim Ödülü Töreni Konuşmaları Kitabı, Ankara 1968
"Prof. Dr. Cavid Erginsoy'un Kısa Hal Tercümesi", Mühendislik ve Makina Dergisi, cilt 11, sayı 127, 1968
Tosun H., "Cavid Erginsoy", Bilim ve Sanat Dergisi, sayı 6, İstanbul 1981